

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΙΣΤΟ Μια προέκταση της μουσειολογικής πρακτικής

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερα μουσεία, τόσο επιστήμης όσο και τέχνης, διερευνούν τις δυνατότητες επικοινωνίας που προσφέρει το δίκτυο υπολογιστών Ίντερνετ, και πιο συγκεκριμένα ένα σύστημα οργάνωσης και παρουσίασης των πληροφοριών που ταυτόχρονα επιτρέπει τον άμεσο αλληλουσχετισμό, ο παγκόσμιος ιστός (World Wide Web). Οι "ιστοσελίδες" των μουσείων συναγωνίζονται σε καλαισθησία, πλούτο πληροφοριών, ευρηματικότητα και τεχνογνωσία: κιμένα, εικόνες, ήχος και βίντεο, που γίνονται ενεργά με ένα απλό "κλικ", απευθύνοντας στο ολόνεα αυξανόμενο κοινό κάθε εθνικότητας, που χρησιμοποιεί το δίκτυο για ενημέρωση, ψυχαγωγία και οργάνωση των δραστηριοτήτων του. Με αφορμή το συνέδριο για τα Μουσεία και τον παγκόσμιο ιστό (Museums and the Web 99), και στο πλαίσιο του αφερέματος της Αρχαιολογίας στη Μουσειολογία, θα εξερευνήσουμε τις κυριότερες λειτουργίες που συνθέτουν τη φυσιογνωμία των μουσείων στον παγκόσμιο ιστό.



1. Η συνοπτική παρουσίαση του Μητροπολιτικού Μουσείου της Ν. Υόρκης στον παγκόσμιο ιστό.

Γνωριμία με το μουσείο και προετοιμασία της επισκεψης

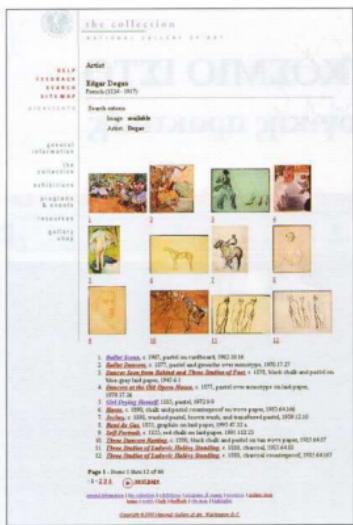
Μια από τις πιο διαδεδομένες μορφές επικοινωνίας, που έχει πια εδραιωθεί ανάμεσος στα "πρότυπα" δικτυακής διαπραγμάτευσης των μουσείων, σπρέζεται σε μια συντηματική παρουσίαση της ταυτότητας του μουσείου, τόσο των συλλογών και των τμημάτων του όσο και της κρητικότητας των δραστηριοτήτων που τις πλαισιώνουν. Μαζί με το στήμα του μουσείου, ο χρήστης του δικτυακού χώρου (και συχνά και του πραγματικού μουσείου) έχει στη διάθεσή του ένα λεπτομερή οδηγό για να προετοιμάσει την επισκεψή του. Κάθε μουσειακός οργανισμός ποικίλλει στην παρουσία αυτού του οδηγού. Το Βρετανικό Μουσείο συμπληρώνει την παρουσίασή των συλλογών, σε συνάρτηση με τον εκβετικό τους χώρο, με εκτενή αναφορά στο φιλόδοξο πρόγραμμα αναδιοργάνωσης και ανάπτυξης ερευνητικών μονάδων που βρίσκεται σε εξέλιξη (www.british-museum.ac.uk). Στο Μουσείο του Orsay η πρώτη ενημέρωση, εκτός από τη συνοπτική παρουσίαση των συλλογών, των κτηρίων, των εκθέσεων και ποικίλων δραστηριοτήτων (ανάμεσα τους και η ανάπτυξη νέων μέσων) περιλαμβάνει και προτάσεις διαδικτυακής "χρήσης" του μουσείου (www.musee-orsay.fr).

Πανοραμικές λήψεις των χώρων με ειδική φωτογράφιση δινούν την ψευδαισθηση της τρίτης διάστασης χάρη σε ειδικά προγράμματα: ο επισκέπτης στο δίκτυο αποκτά μια εικόνα της αιθουσας με τους καθρέπτες ή των βασιλικών διαμερισμάτων των Βερσαλλιών, ενώ θεματικές ενότητες για τη ζωή, την τέχνη και τα πρόσωπα στην αυλή Λουδοβίκου του 14ου συνδυάνονται με χρήσιμες πληροφορίες για την επισκεψή (www.chateauversailles.fr). Παράλληλα, νέες μορφές διαδραστικότητας γίνονται προστές: το Μητροπολιτικό Μουσείο της Ν. Υόρκης προσφέρει την ευκολία αναζήτησης και αγοράς από απόσταση ειδους από το πωλητήριο (www.moma.org). Η γερμανική Kunst-und Ausstellungshalle παρέχει στους ενδιαφερόμενους για την τέχνη ένα ακόμη κίνητρο επίσκεψης, προσφέροντας τη δυνατότητα ξεφύλλισματος και αναζήτησης πληροφοριών στον κατάλογο της βιβλιοθήκης της (www.kan-bonn.de).

Συλλογές και περιηγήσεις σε άμεση σύνδεση

Οι συλλογές που εκτίθενται στους χώρους του πραγματικού μουσείου δίνουν την αφορμή για αναζήτηση δημιουργικών τρόπων παρουσίασης τους στο δίκτυο, σε συνάρτηση τόσο με τις τεχνολογικές δυνατότητες ό-

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ



2. Αναζήτηση εικόνων από έργα του Degas στις συλλογές της Εθνικής Πινακοθήκης της Washington.

έφεραν τους μαθητές σε άμεση επαφή τόσο με ερευνητικούς φορείς όσο και με την παγκόσμια δικτυακή κοινότητα (www.exploratorium.edu). Ενας οργανισμός (Science Learning Foundation) ενύπνει πλέον έναν σημαντικό αριθμό μουσείων από επιστημόνια από πολλά μέρη του κόσμου, που εξερευνούν νέους τρόπους διδασκαλίας και μάθησης στις επιστήμης και παρέχουν τα εκπαιδευτικά τους μέσα σε ένα κοινό δίκτυο, χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά ιδώματα μιας πολυεθνικής κοινότητας.

Αντίστοιχα στα μουσεία τέχνης οι έρευνες για τη χρήση του δικτύου αναζήτησαν ένα πλαίσιο συνεργασίας και ανταλλαγών μεταξύ πολιτισμικών και εκπαιδευτικών οργανισμών με σκοπό την εκπαιδευτική χρήση των συλλογών. Πρόσφατα, μια πολύ ενδιαφέρουσα ευρωπαϊκή πρόταση υλοποιήθηκε πιλοτικά από το Μουσείο του Λούβρου σε συνεργασία με την εταιρεία ODA και υπό την αιγιάλη του αρμόδιου γαλλικού Υπουργείου για την εκπαίδευση, την έρευνα και την τεχνολογία (www.louvre.edu). Στο πλαίσιο ενός μεθόδου οργανωμένου ουσιτήματος πληροφόρησης σε δίκτυο, οι συνδρομη-

σο και με τις πιθανές επιθυμίες των επισκεπτών. Η Εθνική Πινακοθήκη της Washington επιλέγει σημαντικά έργα από τις συλλογές της καθώς και περιήγηση σε συγκεκριμένες ενότητες με εβδομαδιαία συχνότητα ανανέωσης, όπως πρόσφατα στις διμιουργίες Αφρο-αμερικανών καλλιτεχνών. Χάρη σε ένα εύχρηστο σύστημα πληροφόρησης είναι δυνατή η αναζήτηση στο σύνολο των έργων σύμφωνα με την προτίμηση του δικτυακού επισκέπτη, που έχει τη δυνατότητα να συγκεντρώσει τις προσωπικές του επιλογές και να τις εμπλουτίσει με πληροφορίες από άλλες πηγές στο δίκτυο (www.nga.gov).

Νέες υπηρεσίες δημιουργούνται με αφορμή τη δικτυακή παρουσίαση. Το Μουσείο Prado χρησιμοποιεί το δίκτυο για να εκπαιδεύει το βλέμμα των μη ειδικών στην "ανάγνωση" της ζωγραφικής. Κάθε μήνα προστίθεται στον ηλεκτρονικό χώρο η ανάλυση ενός πίνακα από τις αυλαγές: ανάμεσα τους ήδη βρίσκονται έργα των Rembrandt, Zurbaran και Greco (museopradomcu.es). Στην Kunst-und Ausstellungshalle έργα σύγχρονων καλλιτεχνών που χρησιμοποιούν την ψηφιακή τεχνολογία, όπως ο George Legrady, περνούν με φυσικότητα από την έκθεση στο δίκτυο. Εκδηλώσεις στηγνωθεμένες από δημιουργούς, όπως ο Brian Eno, προσφέρονται σε απειλείας μετάδοση, επιτρέποντας τη συμμετοχή από απόσταση στις δραστηριότητες ενός σύνθετου πολιτισμικού οργανισμού (www.kah-bonn.de).

Δίκτυο για την εκπαίδευση και τη συνεργασία

Τα μουσεία επιστημών, περισσότερο εξοικειωμένα με την τεχνολογία, αναζητούν δυναμικές εμπειρίες στη χρήση του δικτύου ίντερνετ ας εργαλείου συνεργασίας και, κατά συνέπεια, ανανέωσης της εκπαιδευτικής διδακτικάς. Εκτός από τη διάθεση στο δίκτυο των εκπαιδευτικών τους προγραμμάτων, όπως ο χαρακτηριστικά συμβαίνει με το Exploratorium του San Francisco, τα προγράμματα που αναπτύχθηκαν

4. Από το παιδαγωγικό πρόγραμμα για τις συλλογές του Λούβρου, γνωριμία με τους χώρους έκθεσης (διέθουσα της Αφροδίτης της Μήλου).

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

τές (μαθητές, φοιτητές, καθηγητές, κοινό με ανάλογα ενδιαφέροντα) έχουν δυνατότητα συνεργασίας και δημιουργικής χρήσης αρθρών παιδαργωγικού υλικού γύρω από τις συλλογές του μουσείου.

Προοπτικές

Η έρευνα για τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και τη μετατόπιση μέρους της μουσειακής δραστηριότητας στο Ίντερνετ βρίσκεται σε εξέλιξη. Το φετινό συνέδριο για τα Μουσεία στον παγκόσμιο ιστό δίνει μια εικόνα των αναζητήσεων σε διεθνές επίπεδο (www.archimuse.com/mw99). Προβλήματα χρηματοδότησης για τα προγράμματα των μουσείων στο Ίντερνετ.

3. Απόψεις του παλαιού και των δωματίων του Πάτα, τριηράσσιο μονέλο αναπρόσθισης στην τρέχουσα έκθεση για την κένη και τον πόλεμο στη Ρώμη των αρχών του 16ου αι., Kunsthund Ausstellungshallen, Γενεύη/Πατρίδα, Ρώμης III.

The advertisement features a large image of a classical building facade with the text 'CAD Rekonstruktion' and 'Computerinterpretierte Architekturrekonstruktionen der antiken Römerbauten Palast in der Antike'. Below this are nine smaller images showing various reconstructed views of ancient Roman structures.



5. «Εδώ είρυστε στο πραγματικό μουσείο. Θα σας παρακαλούσα να μην κάνετε "κλικ" πάνω στα έργα!» (Pessin, *Le Monde*, 26.11.98.)

προσπάθειες για συστηματοποίηση της διάθεσης πολιτισμικών αγαθών μέσα από το δίκτυο με τη συνεργασία πολιτισμικών οργανισμών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, μεθοδολογίες έρευνας του κοινού και των τρόπων που αναπτύσσεις τις συνήθειες του σε σχέση με τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων για έρευνα, μάθηση και ψυχαγωγία συγκροτών μια σύνθετη προβληματική. Παράλληλα φέρουν στο πρόσκυντο το ρόλο των μουσείων και ευρύτερα των πολιτισμικών οργανισμών με μια κοινωνική επικοινωνία, που ισπαρτεί ανάμεσα στη μαζικότητα και την ατομική διαφοροποίηση. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει και οι μουσειακοί οργανισμοί να συμμετάσχουν σε πρωτότυπες χρήσεις των τεχνολογιών της πληροφορίας και της ερμηνείας τους για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου ηλεκτρονικού ιστου με ανθρώπινες απολήγεις.

Αφετηρίες για την εξερεύνηση

Ειδικά ευρετήρια ή υπηρεσίες αναζήτησης συγκεντρώνουν πληροφορίες για την παρουσία των μουσείων στο Ίντερνετ, και η συνδιασμένη χρήση τους εξασφαλίζει πλήρεστερη πληροφόρηση.

<http://www.icom.org/vlmp>, επίσημος κατάλογος των μουσείων με παρουσία στο δίκτυο, που την αγίδα του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM).

<http://www.culture.fr>, οργάνωση της πρόσβασης, σε εθνικό επίπεδο, από το γαλλικό Υπουργείο Πολιτισμού. Πολιτιστικές διαδρομές, επισκέψεις σε "νοητά μουσεία" ("musées imaginaires"), όπως τα σύνορα στο Α. Malraux, αναζήτηση στη βάση δεδουλεύνων των γαλλικών μουσείων (MUSEOFILE).

<http://www.culture.gr>, μουσεία και αρχαιολογικές επισκέψεις από το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού.

<http://webmuseumen.de/Museen>, μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι στις γερμανόφωνες χώρες της Ευρώπης.

<http://www.excalendar.net>, υπηρεσία αναζήτησης του Δικτύου Μουσείων Τέχνης (AMN) με την παγκόσμια (σχεδόν) επικαιρότητα των εκθέσεων.

<http://entopia.future.easyspace.com>, vέα από τον χώρο των μουσείων, της πολιτιστικής κλήρου και των τεχνολογιών της πληροφορίας διαθέσιμα στο δίκτυο.

Στο επόμενο: οι εξερεύνηση στα πρώιμα ηλεκτρονικής έκδοσης μέσα από την παρουσίαση του CD-ROM *Les plus beaux musées du monde* (εκδόσεις Gallimard). Κατερίνα Χαρατζοπούλου

Κατερίνα Χαρατζοπούλου
Αρχαιολόγος, ειδικευμένη στην Τεκμηρίωση.
Επικοινωνία: στη διεύθυνση του περιοδικού, ή charatzo@aol.com